

Bonn (19 augustus 2023)

HUB STOHR

Onze jaarlijkse excursie voerde deze keer naar Bonn, vooral bekend als hoofdstad van de toenmalige Bondsrepubliek Duitsland. De geschiedenis van de stad gaat terug naar de Romeinse tijd, waar zij bij de voorloper daarvan een grensfort en legerplaats bouwden. Dat fort werd vervolgens telkens versterkt en vergroot, totdat het uiteindelijk uitgroeide tot een stad. In 1288 werd het één van de residenties van de keurvorst van Keulen.

Minder bekend is dat Bonn in het verleden veel relaties had met ons eigen land, zij het dat die niet altijd positief uitpaktten. Er is zelfs een connectie met Valkenburg. In de dertiende eeuw was Engelbert van Valkenburg (± 1220-1274) aartsbisschop en keurvorst van Keulen, maar door grote conflicten met de burgerij moest hij de stad verlaten en vestigde zich in Bonn. Die stad werd zelfs de hoofdstad van *Kurköln*, een gebied dat zich ten westen van de Rijn uitstreckte. Tijdens ons bezoek aan de *Münster* zagen we zijn grafsteen in deze kerk.

In de zeventiende en achttiende eeuw, toen veel oorlogen het noordwesten van Europa teisterden, hebben

troepen van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden meerdere malen deelgenomen aan belegeringen van Bonn. In 1789 werd de stad, mede door troepen van koning-stadhouder Willem III (1650-1702), vrijwel volledig verwoest. Dat heeft weer tot gevolg dat Bonn vooral een stad is van gebouwen uit de baroktijd en later, uitgezonderd dan de uit de twaalfde eeuw stammende munsterkerk. Keurvorst en aartsbisschop Clemens August von Bayern (1700-1761) was de belangrijkste bouwheer in die tijd.

Een tweede persoon die zijn stempel op de stad heeft gedrukt was aartsbisschop en keurvorst Maximilian Franz von Österreich (1756-1801), die de stad tussen 1784 en 1794 onder zijn hoede had. Hij richtte de universiteit op en stichtte tevens het kuuroord Bad Godesberg. Daarnaast was hij de beschermheer van de jonge, in Bonn geboren Ludwig van Beethoven (1770-1827); zo financierde hij onder andere diens eerste reis naar Wenen.

In 1794 werd Bonn ingenomen door Franse troepen en werd vanaf 1798 bij het revolutionaire Frankrijk gevoegd.

Plattegrond van Bonn (1646)

De Bonner Münster

Het Kurfürstliche Schloß, momenteel het hoofdgebouw van de Universiteit van Bonn

Na het Congres van Wenen in 1815 werden zowel Bonn als het gehele Rijnland aan Pruisen toegekend.

Bonn bleef in de Tweede Wereldoorlog tot 18 oktober 1944 grotendeels gespaard van geallieerde bombardementen, toen de binnenstad grotendeels werd verwoest door een groot bombardement. De geallieerden veroverden de stad op 9 maart 1945.

In 1949 werd Bonn uitgeroepen tot voorlopige hoofdstad van de Bondsrepubliek Duitsland. Voorlopig, daar Berlijn als viermogendheidstad midden in de Sovjet-bezettingszone deze functie niet kon vervullen. Ook Frankfurt am Main was kandidaat om de voorlopige hoofdstad te worden. Konrad Adenauer (1876-1967), de voorzitter van de Parlementaire Raad en de latere bondskanselier, wist een meerderheid warm te maken voor Bonn als hoofdstad.

Deze hoofdstadstatus bleef gelden tot de hereniging van Duitsland in 1990, toen Berlijn weer de hoofdstad werd. Er is daarna veel gesproken over of het nodig was dat het parlement naar Berlijn zou verhuizen, maar vanaf 1999 verhuisden de Bondsdag en verschillende andere overheidsdiensten naar Berlijn.

Onze wandeling begon in de levendige en zeer gezellige binnenstad met zijn vele pleintjes met terrassen. Hoogtepunten in de wandeling waren het *Kurfürstliches Schloß*, (nu universiteit) en natuurlijk de indrukwekkende *Münster*, een kerk met vooral romaanse stijlkenmerken maar

Het Poppelsdorfer Schloß met botanische tuin

ook met gotische elementen. Er werd ook een bezoek gebracht aan de mooie kruisgang.

Na de lunch stond de wijk *Südstadt* op het programma. Deze wijk is hoofdzakelijk ontstaan gedurende de laatste decennia van de negentiende en het eerste decennium van de twintigste eeuw, in de zogenaamde *Gründerzeit*. Maar het is ook de wijk van het *Lustschloß Clemensruhe*, beter bekend als het *Poppelsdorfer Schloß*. Ooit in de achttiende eeuw buiten de toenmalige stad gebouwd door Clemens August, maar verbonden met een één kilometer lange laan met de binnenstad. Via deze laan, in de *Gründerzeit* bebouwd met indrukwekkende, luxueuze en rijkversierde panden, bereikten we dan het *Poppelsdorfer Schloß*. Ook dit gebouw wordt gebruikt door de universiteit en het omringende park is tegenwoordig de botanische tuin van die instelling. Het was lekker weer en het was volop genieten van de talloze bloemen en bijzondere bomen en natuurlijk van de tropische kassen.

Via een aantal straten met nu ook weer mooi gerestoreerde huizen uit de *Gründerzeit* liepen we weer terug naar de binnenstad. Daar wachtte de bus die ons naar de plaats Brühl reed voor een klein vervolg van de excursie, namelijk een bezoek aan het barokke *Schloß Augustusburg*, eveneens gebouwd door Clemens August. Rond het slot liggen grote tuinen in barokstijl.

Een plotselinge bui zorgde helaas voor een snel einde.

De excursiefoto's zijn aangeleverd door Frans Lussenburg.

Schloß Augustusburg in Brühl

